

Komentari na Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadržava plastiku

Uvod

Pravilnik o ambalaži stupio je na snagu 23. studenog 2023. godine.

Pravilnik je prethodno bio objavljen od strane Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (dalje u tekstu: „Ministarstvo“). Uvidom u izvješće o provedenom savjetovanju od 10. studenoga 2023. vidljivo je da brojni sadržajni komentari na nacrt Prijedloga Pravilnika o ambalaži, dani od strane mnogobrojnih poduzetnika, fizičkih osoba, udruga uključujući i Američku gospodarsku komoru u Hrvatskoj nisu bili prihvaćeni. AmCham smatra da je u tom procesu propuštena prilika kvalitetnog dijaloga relevantnih dionika kako bi se spriječili negativni učinci pojedinih zakonskih rješenja iz Pravilnika, a koji su nastali za brojne predstavnike različitih industrija u Hrvatskoj.

Među odredbama na koje je tijekom faze javnog savjetovanja zainteresirana javnost ukazivala je i odredba koja predviđa dvostruko označavanje ambalaže pića i to one namijenjene Hrvatskom tržištu sa oznakom povratne naknade i ambalaže namijenjene izvozu bez oznake povratne naknade. Prijedlog da se takvo zakonsko uređenje revidira je odbijen uz pojašnjenje da se time potiče očuvanje nacionalnog sustava povratne naknade. Stoga je odredba, u obliku u kojem ju je inicijalno zamislio zakonodavac, stupila na snagu.

No, izrada najavljenih provedbenih propisa i uputa provedbenih tijela, prilika je da Hrvatska unaprijedi i dopuni odredbe Pravilnika rješenjima kojima bi se izbjeglo dodatno financijsko, administrativno i logističko opterećivanje industrija koje su bile proaktivne u podržavanju sustava povratne naknade od njegove uspostave 2005. godine, čime je Hrvatska postala jedan od pionira u Europi. Time bi i dalje svi sudionici ostali usuglašeni sa zakonom u njegovom sadašnjem obliku, bez potrebe da se u njemu izvrši bilo kakva korekcija i odstupi od rokova zadanih na razini Europske unije predviđenih za usklađenje.

Upravo su neki od predstavnika spomenutih industrija, ujedno i članovi Američke gospodarske komore u Hrvatskoj u okviru koje predlažu neka konstruktivna rješenja.

Implikacije na industriju i gospodarstvo

Različito označavanje ambalaže pića koja je u sustavu povratne naknade, za pića namijenjena prodaji na hrvatskom tržištu u odnosu na pića namijenjena izvozu, koja su prema uređenju zakonodavca izuzeta iz sustava povratne naknade (članak 17. stavak 2. u vezi sa člankom 30. stavkom 7. Pravilnika) sa sigurnošću rezultira dodatnim opterećenjima onih proizvodnih industrija koje sudjeluju u značajnom postotku u svim prihodima države.

Riječ je o nizu izvjesnih negativnih posljedica koje će se ostvariti kumulativno, primjerice:

- značajan porast proizvodnih troškova uslijed smanjenja kapaciteta punjenja (manje šarže punjenja zbog uvođenja velikog broja novih proizvoda sa različitim pakirnim materijalom),
- značajan porast troškova skladištenja (dodatni prostori) i distribucije (radne snage i transporta),
- promjena i povećanje kompleksnosti svih operativnih procesa proizvodnje, skladištenja i distribucije proizvoda,
- uvećana potrošnja energenata,
- potrebe za provođenjem uvećanih, dvostrukih proizvodnih ciklusa za isti proizvod uz oslanjanje na istu infrastrukturu (kompleksnost organiziranja radnih sati djelatnika na proizvodnim linijama, kontroli kvalitete i provedbe, praćenja izvršavanja procesa i sl.),
- smanjene efikasnosti proizvodnje (produktivnosti linije) uslijed prekida pa pripremanja i ponovnog pokretanja proizvodnih linija za isti proizvod, a za plasman na različita tržišta,
- rizik od nemogućnosti osiguravanja količina u skladu s potrebama tržišta (isti proizvod u različitim pakiranjima se neće moći prodavati na svim tržištima) i posljedično, povećanje starosti zaliha, financijske vrijednosti zaliha,
- povećani troškovi repromaterijala uslijed manje količinske narudžbe različitih repromaterijala zbog uvođenja dodatnih različito deklariranih repromaterijala,

što će sve skupa neminovno dovesti do destimulacije izvoza hrvatskih proizvoda. Također, odraziti će se i na konačnu cijenu proizvoda – uzrokovat će poskupljenje pića i smanjenje potražnje što umanjuje mogućnost investiranja te se može negativno odraziti na broj zaposlenih u industriji proizvodnje i distribucije pića.

AmCham smatra da bi doslovna primjena zakonske mjere iz članka 17. stavka 2. Pravilnika bila suviše oštra, budući da se ni sa dosadašnjom praksom kojom se nije inzistiralo na razdvojenom označavanju ambalaže pića namijenjenom izvozu, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (dalje u tekstu: „Fond“) nije bio oštećen. Naime, Fond je redovito izvještavao kako je iskorišteno tek 70-80% iznosa koje proizvođači ambalaže uplate Fondu na ime povratne naknade. Dodatno, nije niti realno za očekivati da će se sva ambalaža plasirana na inozemna tržišta niti vratiti, eventualno manji udio iz susjednih zemalja.

Unatoč činjenici što je uvođenjem sustava povratne naknade za ambalažu od pića stvoren model koji doprinosi smanjenju onečišćenja i postizanju ciljeva utvrđenih Direktivom o plastici za jednokratnu upotrebu, posljedice koje uzrokuje opisana odredba Pravilnika ukazuje na izvjesnu mogućnost da bi se Hrvatska u narednim godinama mogla upravo udaljavati od zadanih ciljeva, ukoliko dođe do zanemarivanja argumenata industrije i nerazumijevanja sekundarnih učinaka pojedinih odredbi.

Prepusti li se rješavanje spomenutih negativnih posljedica isključivo tržištu, industrije će biti primorane rješenja potražiti u komercijalnim odlukama koje će biti donesene u okviru slobodne konkurencije i tržišta, vrlo moguće izvan granica Hrvatske. Rezultat će biti doprinos prekograničnoj proizvodnji, umjesto ostvarenja namjeravanog fiskalnog i ekološkog učinka predložene mjere.

Dodatno, vremensko razdoblje od službenog zakonodavnog prijedloga do same izmjene Pravilnika bilo izuzetno kratko. Riječ je o iznimno kratkom roku predviđenom za stupanje na snagu odredbe čl. 17. stavka 2. obzirom na utjecaj koji izmjene koje je Pravilnik uveo imaju sveobuhvatno poslovanje industrije - na proizvođače, distributere, maloprodajne trgovine,

kupce, ali i državne institucije (carina, nadzorna tijela, Fond i sl.). Ovaj način donošenja i komuniciranja značajnih zakonodavnih izmjena predstavnicima industrije pića dovodi u pitanje mogućnost planiranja i predviđanja poslovanja za tekuću godinu. Cjelokupna situacija ima negativan učinak na opće poslovno okruženje, budući da narušava princip poslovne predvidivosti.

Preporuke i zaključak

AmCham kao i njene članice svojim prijedlozima su konstruktivno sudjelovale u procesu javnog savjetovanja te i ovom prilikom pozdravljaju i podupiru nastojanja Vlade u ispunjenju cilja većeg recikliranja ambalažnog otpada i općenito smanjenja količine otpada.

Insistiranje na samo jednom načinu primjene zakonskog rješenja koje neminovno dovodi do značajnog povećanja logističkih i administrativnih troškova pojedinim industrijama, ne nudi cjelovito rješenje problema, treba se revidirati te stoga AmCham predlaže:

- Omogućiti uredbom koja se tek treba donijeti (članak 30. stav. 13. Pravilnika) da se za ambalažu pića namijenjenog izvozu plaća naknada u paušalno utvrđenom iznosu, manjem od iznosa naknada utvrđenih za ambalažu pića koje se stavlja na tržište Hrvatske. U tom slučaju bi proizvođači pića podmirivali iznose utvrđenih paušalnih naknada za svu izvezenu količinu.
- Platiti iznos naknada za onu ambalažu od pića koja se i vratila. U tom slučaju bi trebalo obvezati proizvođače na dostavljanje internih izvještaja o proizvodima plasiranim na hrvatsko tržište, obvezati Fond na redovito izvještavanje o stopama povrata te bi proizvođači na utvrđenu razliku ambalaže pića podmirili povratne naknade.

Usmjerenost javnih vlasti na aktivnosti vezane uz ciljeve kružne ekonomije je očekivano. AmCham smatra da je u ostvarivanju tih ciljeva potrebno partnerstvo s poslovnom zajednicom i ostalim dionicima. Za produktivnu suradnju industrije i nadležnih institucija na njihovom ostvarenju i osiguranju potrebnih financijskih sredstava nužno je dugoročno planiranje aktivnosti i troškova te AmCham poziva na ostvarenje dijaloga u kojem bi se jednako sagledali očekivanja i potrebe javne vlasti, ali i potrebe i mogućnosti predstavnika industrije na kojima upravo značajan dio ostvarenja kružne ekonomije i počiva.

Za dodatne informacije obratite se:
Američka gospodarska komora u Hrvatskoj
Andrea Doko Jelušić,
izvršna direktorica, T: +385 1 4836 777
E: andrea.doko@amcham.hr